

Ekonomika a pojišťovnictví

3. přednáška

- **Sociální determinanty zdraví**
- **Zdraví a nemoc**
- **Epidemiologie**

SOCIÁLNÍ DETERMINANTY ZDRAVÍ

ZÁJEM O SOCIÁLNÍ DETERMINANTY ZDRAVÍ

70. léta 20. století:

ZÁKLADNÍ ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY:

- Rychlý **růst výdajů** na zdravotní péči
- **Stagnace** zdravotní úrovně společnosti
(a přetrvávání a nárůst nerovností ve zdraví)
- Obtíže při kontrole a redukci zdravotně **rizikových faktorů** (většina z nich působí mimo tradiční resortní hranice zdravotnictví)

Co způsobuje tento rozdíl?

Sociální podmínky, ve kterých žijí:

- bydlení
- strava
- vzdělání
- zaměstnání
- dostupnost zdravotní péče
- celková životní úroveň

Pokus o srovnání

- Je pozice chudého chlapce z Lesotha srovnatelná s pozicí chudého obyvatele Washingtonu?
- Chudoba je RELATIVNÍ
 - životní situaci člověka musíme srovnávat se „standardem“ společnosti, ve které žije.

Rozdíly ve zdraví mezi zeměmi

- Bohatství a zdraví
 - Materiální vysvětlení nerovností
- Sociální soudržnost a zdraví
 - Psychosociální vysvětlení nerovností

Nerovnost

- Nerovnost jako nestejnost
- Nerovnost jako systematické znevýhodnění
 - Třídní nerovnost v moderních společnostech
 - Nerovnost a spravedlnost (rovnost šancí)

Ekvita (spravedlnost) ve zdraví

- Cílem není a nemůže být odstranění rozdílů ve zdraví, ale redukce těch rozdílů ve zdraví, které jsou vnímány jako **nepřirozené, nespravedlivé a odstranitelné**.
- Pocit nespravedlnosti existuje zejména tam, kde jsou rozdíly **neúnosně velké** či způsobené nerovnými příležitostmi např. v důsledku diskriminace.

Příčiny rozdílů ve zdraví

- Přirozená, biologická odlišnost.
- Svobodně zvolené chování, které poškozuje zdraví (např. některé sportovní aktivity).
- Svobodně zvolené chování podporující zdraví (za předpokladu, že všichni mají stejnou příležitost k osvojení takového chování).

NEROVNOST JAKO
NESTEJNOST

- Chování, které poškozuje zdraví, ale nelze ho považovat za výsledek svobodné volby.
- Vystavení stresu a jiným zdraví škodlivým životním a pracovním podmínkám.
- Nerovný přístup ke zdravotní péči a dalším veřejným službám.
- Nemoc jako příčina sestupné sociální mobility.

NEROVNOST JAKO INEKVITA
(NESPRAVEDLIVÉ ROZDÍLY)

Inekvita (nerovnost) ve zdraví

- Je důsledkem systematických rozdílů v **životních šancích**.
- **Životní šance** jsou určovány celkovou **sociální pozicí** člověka ve společnosti a představují **naději člověka, že dosáhne společensky ceněných statků** (vzdělání, peníze, prestiž, moc).
- Sociální pozice je dána
 - **Socioekonomickým statusem**
 - Genderem
 - Etnickou příslušností

SOCIÁLNÍ DETERMINANTY ZDRAVÍ

- Mají **původ v uspořádání společnosti** (na jakých principech a hodnotách je založen politický, ekonomický, kulturní a sociální život lidí dané společnosti).
- Nejsou distribuovány náhodně, ale **kopírují sociální nerovnosti**.
- Nejde o bezprostřední zdravotní rizika, ale o **sociální podmínky ovlivňující přítomnost či absenci zdravotních rizik**.

Význam sociálních determinant zdraví

- Mají přímý vliv na zdraví.
- Vysvětlují největší část rozdílů ve zdraví mezi populačními skupinami.
- Strukturují chování vzhledem ke zdraví.
- Navzájem se ovlivňují při působení na zdraví.

Schematické znázornění vlivu sociálních determinant na zdraví

10 nejvýznamnějších sociálních determinant zdraví

- 1. SOCIÁLNÍ GRADIENT**
- 2. STRES**
- 3. ČASNÉ OBDOBÍ ŽIVOTA**
- 4. SOCIÁLNÍ EXKLUZE**
- 5. PRÁCE**
- 6. NEZAMĚSTNANOST**
- 7. SOCIÁLNÍ OPORA**
- 8. DROGOVÁ ZÁVISLOST**
- 9. VÝŽIVA**
- 10. DOPRAVA**

SOCIÁLNÍ GRADIENT

Nejde o rozdíly ve zdraví mezi chudými a bohatými nebo mezi chudými a zbytkem společnosti.

*Buřinky a dešť.....
nositelů na zdraví a vysoký věk.*

G. B. Shaw

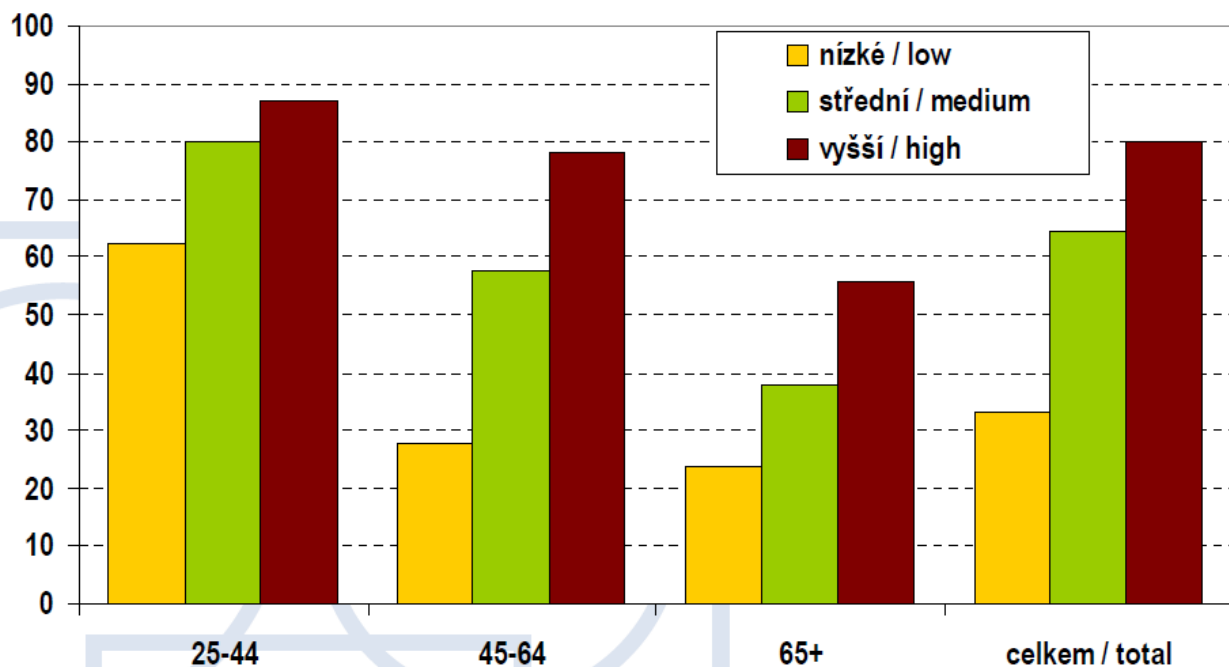
SOCIÁLNÍ GRADIENT

- Dokládá, že sociální podmínky výrazně ovlivňují zdraví lidí.
- Čím horší socioekonomické podmínky, tím:
 - vyšší riziko předčasného úmrtí (kratší SDŽ)
 - vyšší riziko vážného onemocnění
 - menší naděje na uzdravení
 - vyšší výskyt nemocí typických pro minulá období

Sociální gradient

- Sociální gradient je všudypřítomný:
 - ve všech společnostech,
 - ve všech věkových skupinách,
 - u většiny nemocí.

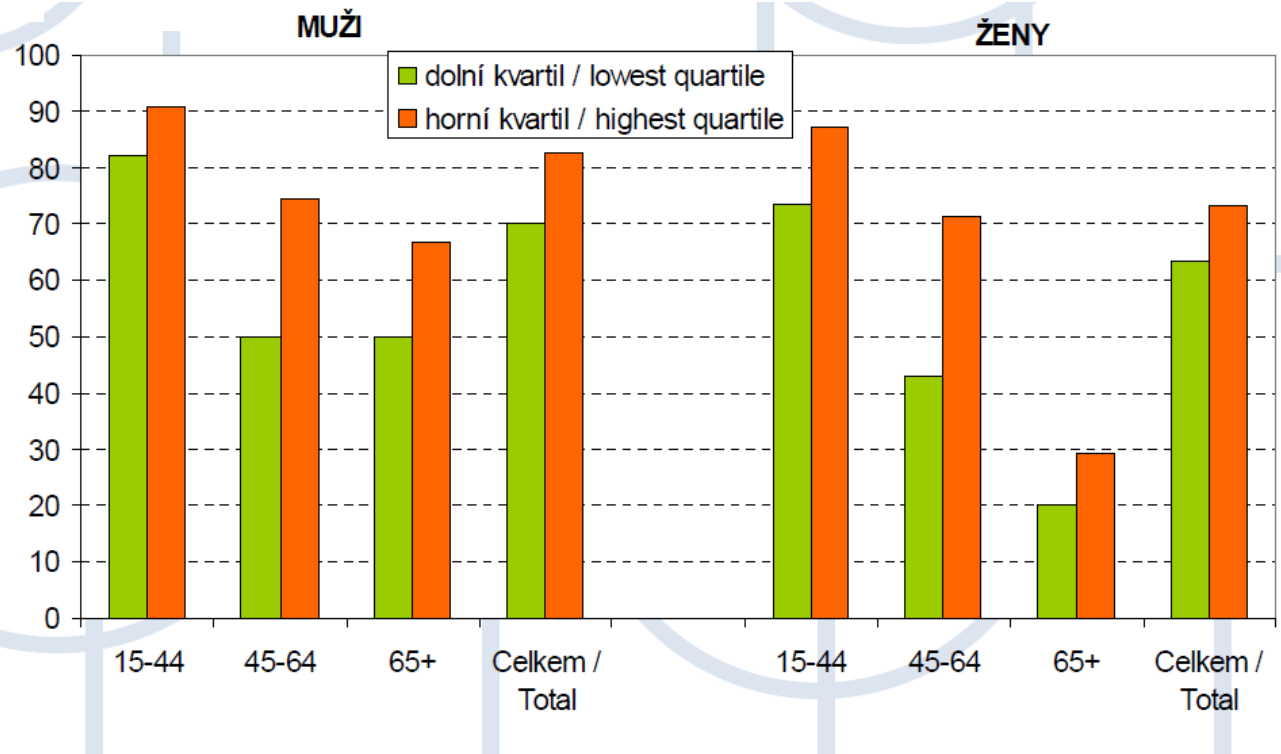
Subjektivní zdraví podle vzdělání

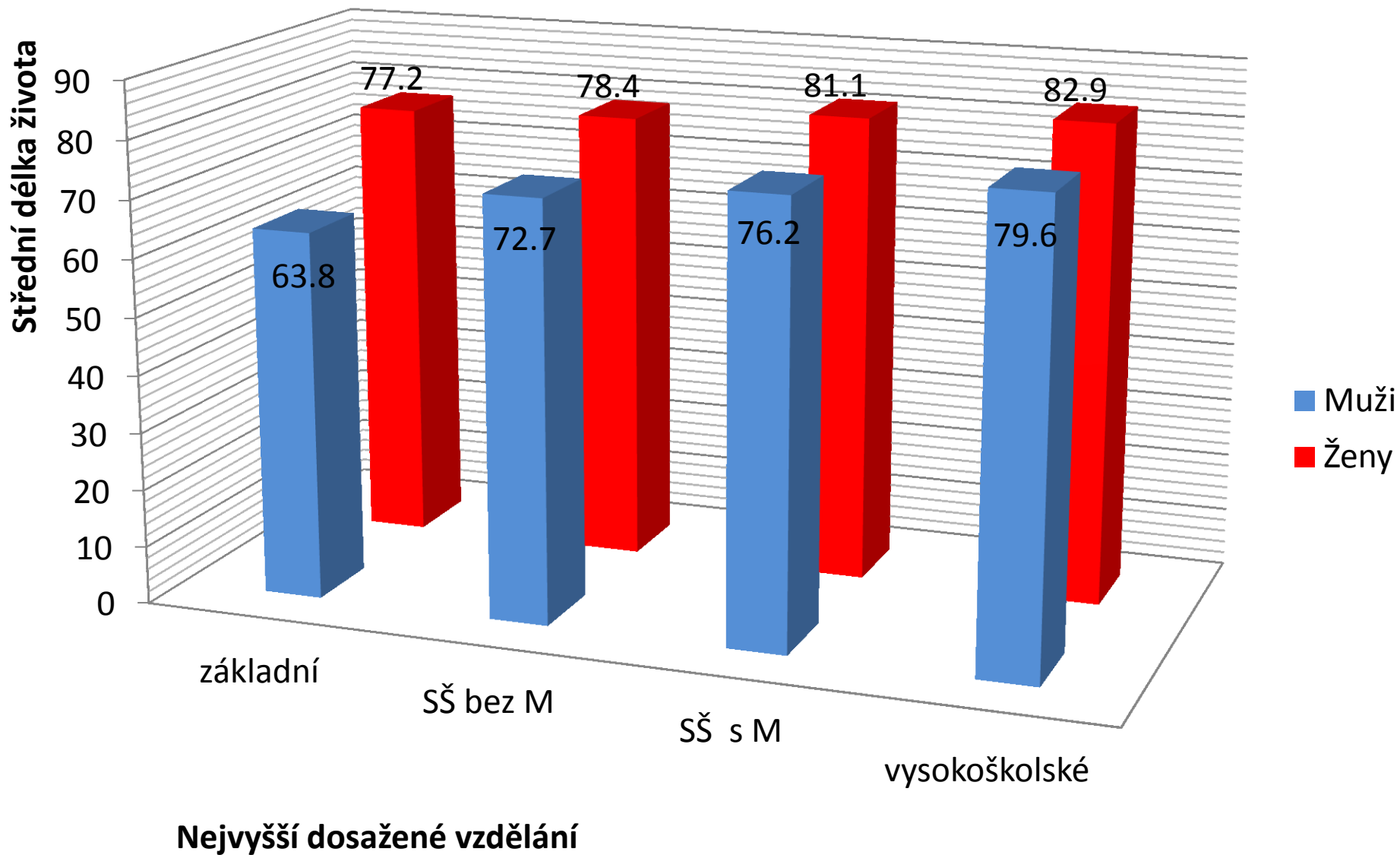
Podíl osob s
dobrým
a velmi dobrým
subjektivním
zdravím podle věku
a vzdělání (%)

Subjektivní zdraví podle věku a příjmu

Podíl osob s
dobrým
a velmi dobrým
subjektivním
zdravím podle věku
a příjmu (%)

Nerovnost ve zdraví v ČR

Stres

Stres v důsledku negativních životních událostí a zejména chronických obtíží ohrožuje zdraví.

Stres

- je považován za hlavní „převodní“ mechanismus, jehož prostřednictvím se psychosociální podmínky odrážejí ve fyzickém a psychickém zdraví

Přímý a nepřímý vliv stresu na zdraví

- přímý vliv stresu na duševní zdraví
 - úzkost, neurózy, deprese
- přímý vliv na fyzické zdraví
 - obranyschopnost organismu, vnímavosti vůči infekčním nemocem, riziko cukrovky, hladina lipidů v krvi, krevní tlak, riziko infarktu a mozkové mrtvice
- nepřímý vliv na zdraví
 - kouření, alkohol, sladkosti

Výzkumy stresu

- **stresory**
 - negativní životní události
 - chronické životní obtíže
- **ochranné faktory**
 - kontrola nad životem
 - sociální opora a jiné zdroje ze sociálních sítí

Časné období života

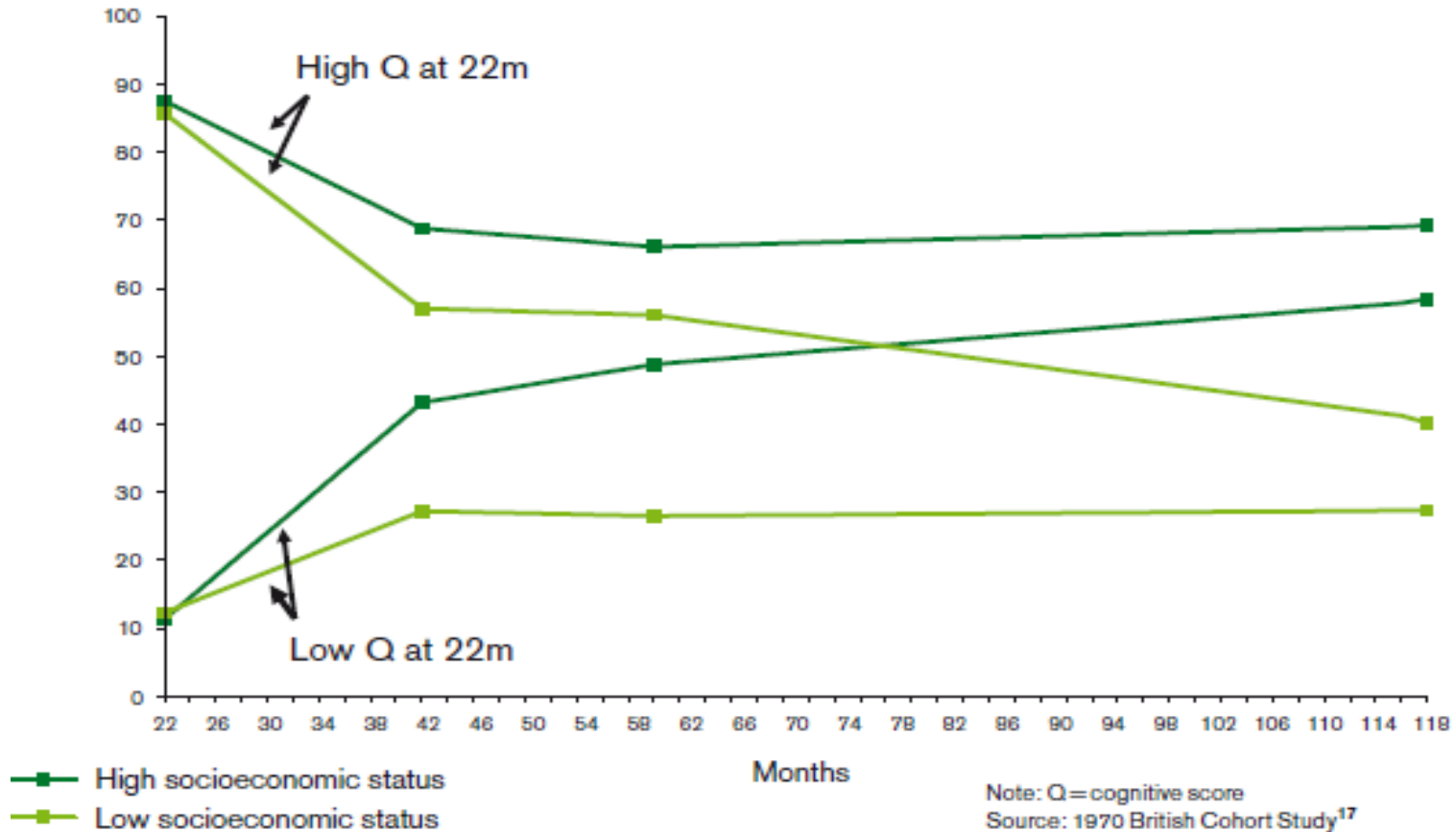

Je důležité, aby rodiče byli oporou svým dětem: zdravotní důsledky raného vývoje a výchovy trvají po celý život.

Časné období života

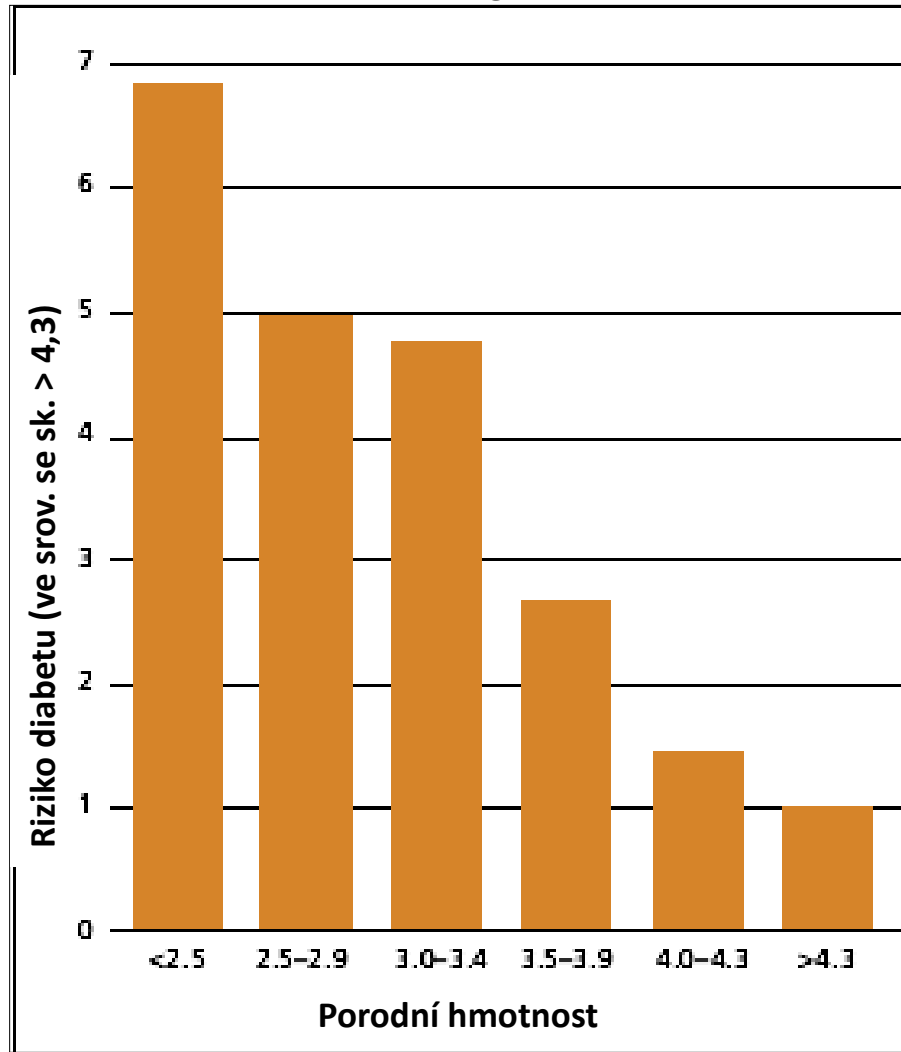
- počáteční stadia života předznamenávají další zdravotní osudy jedince v dospělosti
- důležitá je péče o těhotné a rodiny s malými dětmi
- **špatné socioekonomické podmínky** v dětství vedou:
 - ke zpomalení růstu,
 - k vyššímu riziku emočních, výchovných a zdravotních problémů
- **kumulace nevýhod: chudoba rodičů** ovlivňuje vztah dítěte ke škole → následně nízké dosažené vzdělání → riziko nejisté práce a nezaměstnanosti → a vyvolává pocit, že člověk sám nemůže příliš ovlivnit svůj život

Vývoj kognitivního skóre u dětí v závislosti na SES

Riziko diabetu u mužů ve věku 64 let v závislosti na porodní hmotnosti

Zdroj: Barker, D.J.P.: Mothers, babies and disease in later life. Edinburgh, Churchill Livingstone, 1998.

Sociální vyloučení

Chudoba, rasismus, diskriminace, stigmatizace či nezaměstnanost vedou k sociální izolaci a zvyšují riziko onemocnění a předčasného úmrtí.

Nerovnost a chudoba

- Chudoba neznamená jen pozici na nejnižší příčce společenského žebříčku.
- Chudoba je stav odlišující chudé od zbytku společnosti.

Absolutní chudoba

- nedostatek prostředků k uspokojení základních potřeb
 - fyzické strádání a přímé ohrožení zdraví a života
- její hranice se nemění se změnou standardu života ve společnosti

Relativní chudoba

„Chudými nejsou jen ti, kdo jsou na úplném dně celé společnosti, ale chudobu lze nalézt v každé sociální vrstvě.

Jestliže totiž část příslušníků určité sociální vrstvy má méně, než její ostatní příslušníci, je pravděpodobné, že se ve srovnání s nimi budou cítit chudými.“

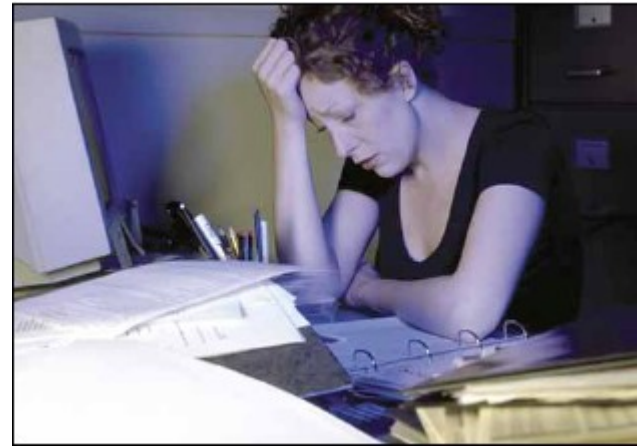
George Simmel

Sociální vyloučení

- nový pojem pro chudobu
- chudoba ve vyspělých zemích nemá podobu fyzického strádání, ale vyloučení člověka ze základních aktivit společnosti (občané druhé kategorie)
 - zaměstnání, konzum, volnočasové aktivity
- má mnoho dimenzí, které mají tendenci se kumulovat
 - ekonomická (nezaměstnanost, nízký příjem, chudoba)
 - sociální (rozpad manželství, sociální izolace, patologické jevy)
 - politická (neschopnost participace, nízká účast ve volbách)
 - komunitní (devastované prostředí a obydlí, absence služeb)
 - individuální (fyzický nebo mentální handicap, nízké vzdělání, ztráta sebeúcty)
 - skupinová (koncentrace do určitých skupin – etnikum, profese)
 - prostorová (koncentrace v jistém území)

Sociální vyloučení

- týká se zejména:
 - přistěhovalců,
 - uprchlíků,
 - etnických menšin,
 - ale i lidí nemocných, postižených a emočně zranitelných (dětské domovy, věznice, psychiatrické léčebny)
- pojí se obvykle s diskriminací, rasismem a nepřátelstvím
- Opatření:
 - ochrana proti diskriminaci
 - dodržování práv přistěhovalců a menšin

Povaha práce a pracovní prostředí

Stres na pracovišti a nedostatek kontroly nad vlastní prací zhoršují zdraví.

Povaha práce a pracovní prostředí

- centrální postavení práce v životě člověka
- změny zaměstnanosti v jednotlivých ekonomických sektorech
- mění se forma pracovní zátěže
 - model pracovního napětí
 - model nerovnováhy mezi úsilím a odměnou

Povaha práce a pracovní prostředí

- pracovní stres je významnou příčinou rozdílů ve zdraví
 - uplatnění kvalifikace, rozhodovací schopnosti
 - ocenění práce

Nezaměstnanost a nejistota zaměstnání

Nezaměstnanost
snižuje životní úroveň,
stigmatizuje a vede
k sociální izolaci.

Nezaměstnanost a nejistota zaměstnání

- povaha nezaměstnanosti
 - strukturální a dlouhodobá
- koncentrace nezaměstnanosti do:
 - určitých SE skupin (osoby s nízkou kvalifikací, mladí lidé, ženy, členové etnických menšin, imigranti)
 - stejných rodin (tzv. jobless family) – nebezpečí polarizace společnosti.

Nezaměstnanost a nejistota zaměstnání

- snížení životní úrovně, omezení sociálních kontaktů, stigmatizace, pocit méněcennosti, sociální vyloučení

Sociální opora

Přátelství, dobré mezilidské vztahy a pevné sociální sítě zlepšují zdraví.

Sociální opora

- Zdroj získávaný ze sociálních sítí
- Sociální síť
 - systém formálních a neformálních vztahů, prostřednictvím kterých získává člověk zdroje ke zvládnutí obtížných životních situací

Typy sociální opory:

- **silná pouta**
 - instrumentální
 - Emociální

- **slabá pouta**
 - informační
 - poradní

Sociální opora

- přátelství, dobré sociální vztahy a podpůrné sociální sítě
- přispívá k řešení citových i materiálních problémů
- sociální koheze

Nedostatečná sociální opora

- deprese, komplikace v těhotenství, častější a závažnější nemoci
- sociální izolace

Sociální opora

- *Ženatí muži nežijí déle než svobodní, to se jim jen zdá.*

Franklin

Drogy

Zneužívání drog není jen otázkou individuální volby, ale je do značné míry ovlivněno širším sociálním prostředím.

Drogy

- kouření, alkoholismus či jiná drogová závislost vedou k zdravotním potížím
- často jde o reakci na neutěšené sociální a ekonomické podmínky, které se v důsledku užívání drog ještě zhoršují
- pojí se s násilím, nehodami, otravami, poraněními a sebevraždami

Výživa

Dostupnost a cena zdravé stravy
je politickým problémem.

Výživa

- zejména problém složení a pestrosti stravy
- obezita jako nemoc chudých
- dostupnost a cenová přijatelnost výživného a kvalitního jídla má větší vliv než zdravotní výchova

Doprava

Chůze, jízda na kole a využívání veřejné dopravy znamená lepší zdraví.

Doprava

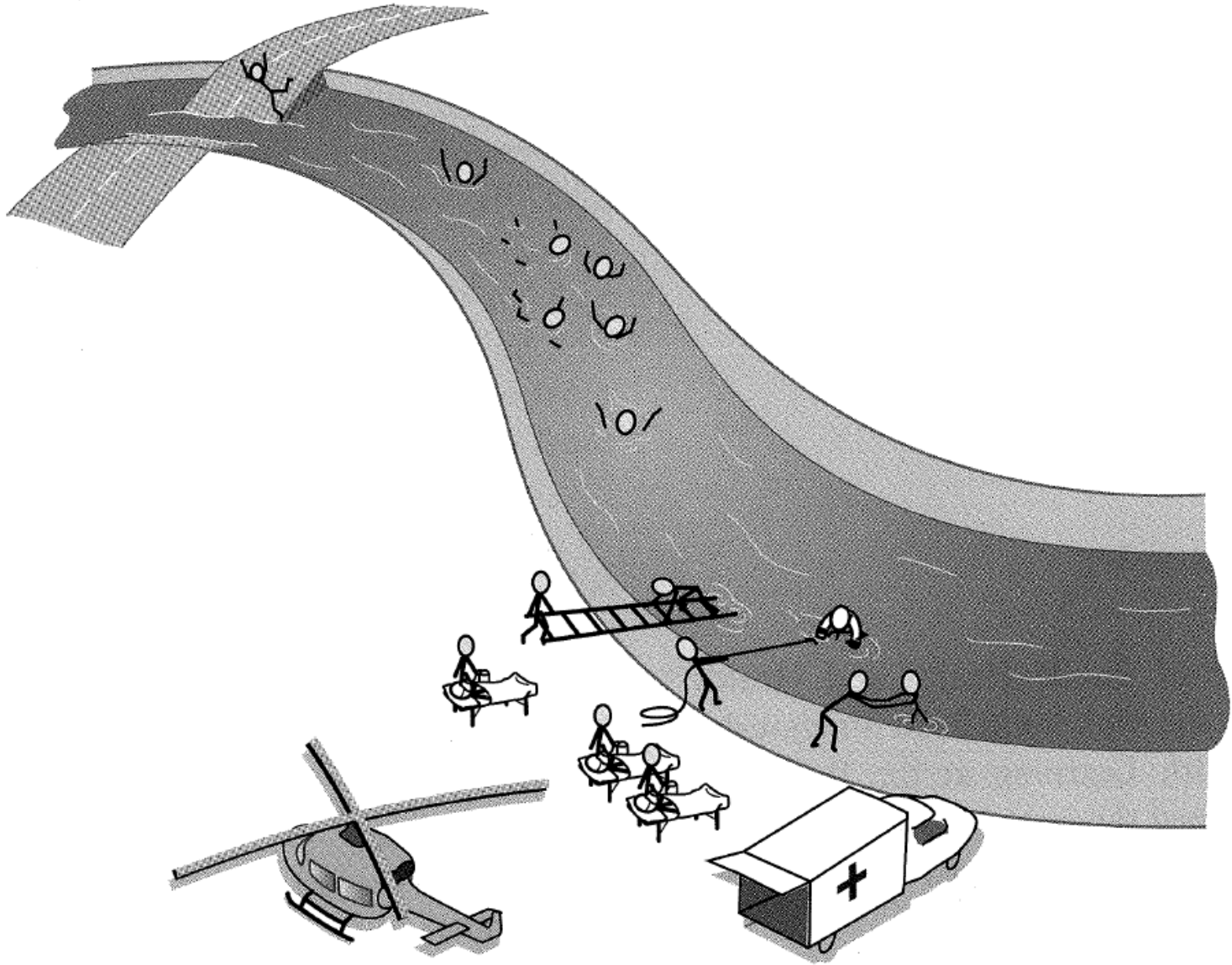
- omezení pohybu
- dopravní nehody
- omezení sociálních kontaktů
- znečištění ovzduší, hluk

Tabulka 1

CELKOVÉ NÁSLEDKY NEHOD 2009	ČR	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Západočeský kraj	Severočeský kraj	Východočeský kraj	Jihomoravský kraj	Severomoravský kraj
Celkem nehod	74 815	15 583	11 183	3 206	4 989	12 399	7 193	7 283	12 979
Usmrceno celkem	832	40	124	74	95	97	100	158	144
Zraněno celkem	27 313	2 429	4 029	2 037	2 700	3 461	2 982	5 402	4 273
Těžce	3 536	347	556	237	260	431	429	719	557
Lehce	23 777	2 082	3 473	1 800	2 440	3 030	2 553	4 683	3 716
Škoda ve 100 Kč celkem	49 810 910	10 574 925	8 676 493	2 633 441	3 932 150	6 473 562	4 620 664	6 129 445	6 770 230
Počet nehod s usmrcením	779	39	118	66	86	92	95	149	134
Hmotná škoda ve 100 Kč s usmrcením	1 377 377	55 720	227 789	176 445	153 673	100 689	228 244	271 691	163 126
Počet nehod s těžkým zraněním	3 044	326	475	188	207	360	370	626	492
Hmotná škoda ve 100 Kč s těž. zran.	2 866 797	278 630	464 989	226 061	262 106	322 241	364 846	575 366	372 558
Počet nehod s lehkým zraněním	17 883	1 729	2 558	1 319	1 776	2 222	1 921	3 456	2 902
Hmotná škoda ve 100 Kč s leh. zran.	13 723 473	1 761 499	2 354 581	1 060 906	1 311 000	1 452 156	1 344 451	2 629 539	1 809 341
Počet nehod s hmotnou škodou	53 109	13 489	8 032	1 633	2 920	9 725	4 807	3 052	9 451
Hmotná škoda ve 100 Kč jen s hmotnou škodou	31 843 263	8 479 076	5 629 134	1 170 029	2 205 371	4 598 476	2 683 123	2 652 849	4 425 205

ZJIŠTĚNÍ

- Špatné sociální a ekonomické podmínky výrazně ovlivňují zdraví lidí.
- Sociální podmínky působí na zdraví lidí 3 základními cestami:
 - materiální podmínky – přímo;
 - pracovní prostředí – skrze stres a chování;
 - sociální prostředí – skrze stres a chování.
- SDZ působí na zdraví lidí ve všech sociálních vrstvách, avšak pravděpodobnost výskytu většiny rizikových faktorů a horších důsledků roste se snižující se sociální pozicí.
- Nerovnosti ve zdraví se netýkají rozdílu mezi chudými a bohatými/chudými a zbytkem společnosti.
- V evropských zemích narůstá význam relativní chudoby.
- Zdraví lidí jako veřejný zájem je předmětem veřejné politiky, nejen politiky zdravotní nebo zdravotnického systému.

Deset rad pro zdraví

David Gordon, Centre for Poverty Research

- Nebud'te chudí. Pokud nemůžete přestat, snažte se nebýt chudí dlouho.
- Nebydlete v chudé, deprivované oblasti, pokud je to možné, odstěhujte se.
- Pořid'te si vlastní auto.
- Neberte zaměstnání, které vás stresuje, je málo placené nebo vyžaduje manuální práci.
- Nebydlete ve špinavých a nekvalitních domech či bytech, nestaňte se bezdomovcem.
- Jed'te jednou za rok na dovolenou.
- Nebud'te rodič – samoživitel.
- Požadujte všechny dávky, na které máte nárok.
- Nebydlete blízko frekventované silnice nebo blízko továrny, která znečišťuje ovzduší.
- Využijte vzdělání ke zlepšení své socioekonomické pozice.

DOPORUČENÍ

- Při snaze o dosažení co nejlepšího zdraví hrají největší roli všechna opatření týkající se:
 - **vzdělání,**
 - **pracovních podmínek a zaměstnanosti,**
 - **sociálního zabezpečení a pomoci,**
 - **péče o rodiny s dětmi,**
 - **bydlení,**
 - **dodržování lidských práv.**

Doporučená četba k SDZ:

- Wilkinson, R., Marmot, M. (eds.): Social Determinants of Health. The Solid Facts. Copenhagen, WHO 2003. URL: <http://www.who.dk/document/e81384.pdf> [cit. 12. 10. 2005].

ZDRAVÍ A NEMOC

ZDRAVÍ

- Pojetí zdraví představuje východisko pro aktivity všech komponent systému péče o zdraví
 - je proto žádoucí se nejprve zamyslet nad tím, co zdraví vlastně znamená, jak jej chápat a hodnotit;
 - to nám umožní a usnadní úvahy o tom, co a jak se pro zdraví dá udělat.

DEFINICE ZDRAVÍ

Klasická definice - odstavec z Ústavy SZO:

„Zdraví je stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody a nejen nepřítomnost nemoci nebo vady.“

- multidimenzionalita zdraví
- „negativní“ i „pozitivní“ zdraví
- orientace na optimální stav

DEFINICE ZDRAVÍ

- multidimenzionlita zdraví

- **Duševní zdraví** – zahrnuje i emocionální zdraví, vztahuje se k intelektuálním schopnostem a k subjektivnímu hodnocení vlastního zdravotního stavu.
- **Tělesné zdraví** – souvisí s nepřítomností nemoci nebo vady. Znamená udržení fyziologických orgánů, biologickou integritu jedince jako celku a nenarušenost tělesných funkcí.
- **Sociální zdraví** – týká se schopnosti navazovat sociální kontakty, rozvíjet uspokojivé mezilidské vztahy a zvládat sociální role.

DEFINICE ZDRAVÍ

- negativní i pozitivní zdraví

- **Negativní zdraví** – nepřítomnost nemoci nebo vady
- **Pozitivní zdraví** – stav pohody
 - neříká se však, co se myslí pohodou (*well-being*). Významnou roli má subjektivní pocit pohody, ale jen na něj se pojem zdraví omezit nedá (pohoda navozená např. drogou představě zdraví neodpovídá).

DEFINICE ZDRAVÍ

- orientace na optimální stav

- Pomíjí celou škálu stupňů zdraví od úplného zdraví až k úmrtí.
 - Je to dáno skutečností, že ve skutečnosti nejde o definici, ale o definici záměru, ideálního cíle, ke kterému bychom se měli přiblížit.

OBTÍŽE S DEFINICÍ ZDRAVÍ

Vzhledem ke značné komplexnosti pojmu zdraví a obtížím s jeho definováním bývají pro vědecké účely často vytvářeny

- operační definice zdraví
- modely zdraví

OPERAČNÍ DEFINICE ZDRAVÍ

- jsou orientovány na ty charakteristiky zdraví, které souvisejí s cílem zamýšlené studie
- např. zdraví jako nepřítomnost nemoci nebo vady, zdraví jako schopnost adaptace, zdraví jako schopnost dobrého fungování (fitness)

MODELY ZDRAVÍ

- **BIOMEDICÍNSKÝ MODEL**
- **EKOLOGICKO SOCIÁLNÍ MODEL**

Biomedicínský model zdraví

- Hlavní roli zde hrají symptomy nemoci, diagnostická kritéria, možnosti a dostupnost diagnostiky nemoci a vhodná terapie. Takové pojetí vychází z běžné klinické praxe.
- Aby se podařilo účinně, hospodárně a humánně zvládat zdravotní problémy lidí, je nezbytné překročit hranice biomedicínského modelu zdraví a osvojit si poznatky začleňující zdraví a péči o ně do širších sociálních souvislostí.

EKOLOGICKO SOCIÁLNÍ MODEL ZDRAVÍ (1)

- Orientace na jedince **jako člena sociálních skupin** (rodina, zaměstnání, společnost) v populačním kontextu.
- **Zájem o všechny** a zejména sociální **charakteristiky zdraví** (věk, vzdělání, příjem apod.).
- **Vnímavost ke** kulturním, sociálním i individuálním **humánním hodnotám** a studium jejich vztahu ke zdraví.

EKOLOGICKO SOCIÁLNÍ MODEL ZDRAVÍ (2)

- Pozornost věnovaná jak **objektivní**, tak **subjektivní** stránce zdraví a jeho poruch.
- Studium vztahu jednání lidí a zdraví **v kontextu každodenního života.**
- Zdraví je podmíněno vztahy mnoha lidí a zdaleka nejde jen o důsledek vztahu lékaře a pacienta.

EKOLOGICKO SOCIÁLNÍ MODEL ZDRAVÍ (3)

- **Vědomí vlastní důstojnosti, péče o sebe sama, pocit sounáležitosti a dobrá vůle pomoci ostatním tvoří základní východisko péče o zdraví i poskytování zdravotnických služeb.**
- **Respektování skutečnosti, že lidé mohou příznivě reagovat na celou škálu metod péče o zdraví (neexistuje jen jediná cesta).**

ZDRAVÍ JAKO HODNOTA

- Zdraví není jen charakteristika organismu.
- Je významnou humánní hodnotou, a to jak individuální, tak sociální.

ZDRAVÍ JAKO INDIVIDUÁLNÍ HODNOTA

a) Zdraví jako prostředek k dosažení cíle

Zdraví je často chápáno jako jeden ze základních předpokladů plného, plodného a skutečně kvalitního lidského života.

„Aby lidé mohli dělat to, co chtějí (realizovat se), potřebují být zdraví. Zdraví je tedy podstatnou věcí pro naši spokojenost s naplněním našich životních tužeb... Zdraví je žádoucí.“

David Seedhouse

b) Zdraví jako cíl sám o sobě

- Zdraví se stává cílem nebo dokonce nejdůležitější hodnotou vůbec. Je tomu tak např. u lidí trpících velkými bolestmi, u těžce handicapovaných, u chronicky nemocných či umírajících.
- Healthism

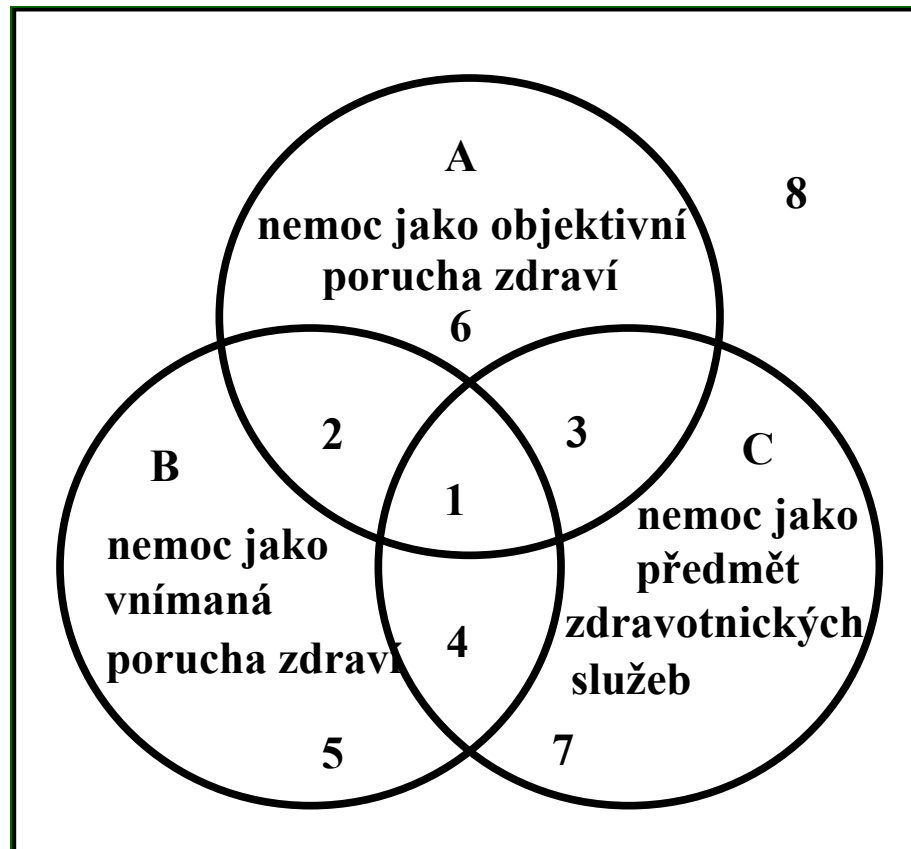
ZDRAVÍ JAKO SOCIÁLNÍ HODNOTA

- Má-li jakákoli populační skupina přežít, musí věnovat pozornost zdraví lidí.
- Důvody této pozornosti jsou historicky a sociálně podmíněny:
 - armáda
 - pracovní síla
 - je dobré být zdravý

NEMOC

- Podobně jako u zdraví neexistuje jednoduchá definice.
- Má složku psychologickou, tělesnou i sociální.
- Lze ji pojímat z mnoha aspektů:
 - nemoc jako **objektivní porucha** zdraví,
 - nemoc jako **vnímaná porucha** zdraví,
 - nemoc jako **předmět zdravotnických služeb**.

NEMOC

**Nemoc jako objektivní porucha zdraví (A),
subjektivně vnímaná (B) i jako předmět
činnosti zdravotnictví (C)**

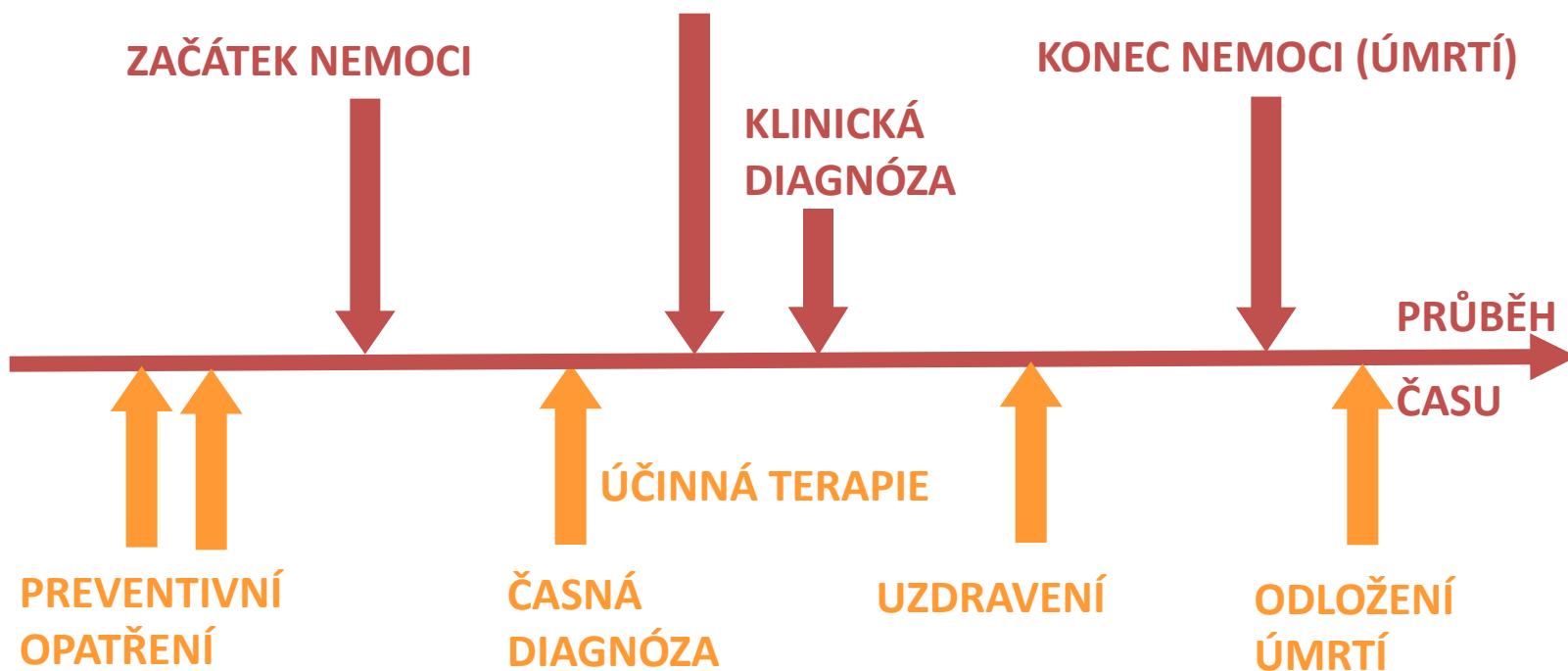
FENOMÉN LEDOVCE

NEMOC

JAKO DĚJ MAJÍCÍ ZAČÁTEK, PRŮBĚH A KONEC

ZAČÁTEK SUBJEKTIVNÍCH POTÍŽÍ

PŘIROZENÁ HISTORIE NEMOCI

EPIDEMIOLOGIE

Epidemiologie je pro sociální lékařství velmi důležitou vědeckou disciplínou. Její poznatkový základ i metodický aparát se široce uplatňuje jak při popisu a rozboru zdravotního stavu obyvatelstva, tak při úvahách o determinantách zdraví a o možnostech jeho příznivého ovlivnění.

VÝVOJ OBSAHU EPIDEMIOLOGIE (1)

EPIDEMIOLOGIE SE DŘÍVE TRADIČNĚ VĚNOVALA INFEKČNÍM NEMOCEM.

Epidemiologie se zabývá studiem povahy **nákaz**, příčin a podmínek jejich vzniku a šíření v lidské populaci nebo přenosných na člověka a metodami jejich předcházení, potlačení, eliminace a popřípadě úplné eradikace.

neplatná definice !

VÝVOJ OBSAHU EPIDEMIOLOGIE (2)

starší definice epidemiologie v anglosaské oblasti

Epidemiologie je studium rozložení **nemocí nebo poruch zdraví** v lidské populaci ve vztahu k faktorům, které určují toto rozložení.

VÝVOJ OBSAHU EPIDEMIOLOGIE (3)

novější definice epidemiologie v anglosaské oblasti

Epidemiologie studuje rozložení a determinanty stavů a událostí majících **vztah ke zdraví** v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (1)

- Epidemiologie **studuje** rozložení a determinanty stavů a událostí majících vztah ke zdraví v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.
- **Studium** zahrnuje pozorování, průběžné sledování, testování hypotéz, zkoumání příčinnosti nemocí analytickými studiiemi a experimenty.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (2)

- Epidemiologie studuje **rozložení** a determinanty stavů a událostí majících vztah ke zdraví v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.
- **Rozložení** se vztahuje k výskytu jevů v čase, prostoru (území) a v podskupinách osob tříděných podle nejrůznějších znaků.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (3)

- Epidemiologie studuje rozložení a **determinanty** stavů a událostí majících vztah ke zdraví v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.
- **Determinanty** jsou všechny fyzikální, chemické, biologické, sociální, ekonomické, kulturní a behaviorální jevy a procesy, které ovlivňují zdraví.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (4)

- Epidemiologie studuje rozložení a determinanty **stavů a událostí majících vztah ke zdraví** v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.
- **Stavy a události mající vztah ke zdraví** jsou všechny úrovně zdraví a druhy nemocí i jejich příčiny a formy chování, jako je například kouření, postoje k preventivním opatřením i zdravotnické služby.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (5)

- Epidemiologie studuje rozložení a determinanty stavů a událostí majících vztah ke zdraví **v určených populačních skupinách** a využívá výsledků tohoto studia ke zvládnání zdravotních problémů.
- **Určenými populačními skupinami** se rozumí skupiny lidí jednoznačně definované věcně (osobní charakteristiky), místně i časově.

OBSAH DEFINICE EPIDEMIOLOGIE (6)

- Epidemiologie studuje rozložení a determinanty stavů a událostí majících vztah ke zdraví v určených populačních skupinách a využívá výsledků tohoto studia ke **zvládnání** zdravotních problémů.
- **Zvládnáním** se rozumí všechny aktivity, které souvisejí s ochranou, upevňováním a rozvojem zdraví, s prevencí, diagnostikou, terapií, rehabilitací a sociální reintegrací.

VÝCHODISKA EPIDEMIOLOGIE

- 1. Zdraví lidí lze popsat, měřit a hodnotit** jeho rozložení, vývoj v populaci jako celku i v jednotlivých podskupinách.
- 2. Zdraví lidí není ovlivňováno jen náhodnými jevy** a procesy. Se zdravím jsou spojeny příčinné faktory a mnoho dalších okolností (determinanty zdraví), které lze identifikovat a studovat jejich rozložení v čase, místě i v jednotlivých populačních podskupinách.
- 3. Získanými poznatky**, volbou a realizací vhodných opatření **lze přispět jak k řešení zdravotních problémů**, tak i k ochraně, upevňování a rozvoji zdraví lidí.